

Warszawa, kwiecień 2019

Układy ratalne

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Układ ratalny formą pomocy dla zadłużonych płatników

Prowadzenie przedsiębiorstwa niesie ze sobą ryzyko finansowe i wymaga odpowiedzialności. Gdy przedsiębiorca ma kłopoty z opłacaniem składek, może liczyć na pomoc Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Najczęściej stosowaną formą pomocy jest układ ratalny. Dzięki niemu płatnik składek, który ma kłopoty finansowe, ma możliwość spłaty zadłużenia w dłuższym okresie¹.

Korzyści wynikające z układu ratalnego

Korzyści z rozłożenia spłaty należności na raty, to:

- zawieszenie prowadzonego postępowania egzekucyjnego lub niewszczywanie i niewznowianie postępowań egzekucyjnych przez okres obowiązywania umowy w stosunku do należności objętych umową;
- zatrzymanie naliczania odsetek na dzień poprzedzający złożenie wniosku - w miejsce odsetek nalicza się opłatę prolongacyjną w wysokości 50% stawki odsetek obowiązujących w dniu zawarcia umowy;
- możliwość otrzymania zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek, które jest niezbędne m.in. w sytuacji, gdy przedsiębiorca startuje w przetargu lub ubiega się o kredyt.

Warunkiem udzielenia układu ratalnego jest wystąpienie do ZUS z wnioskiem oraz dostarczenie dokumentów niezbędnych do oceny sytuacji finansowej płatnika.

Do wniosku o udzielenie ulgi należy dołączyć:

- oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym oraz sytuacji materialnej (formularze dostępne w placówkach ZUS oraz na stronie www.zus.pl),
- dokumenty obrazujące kondycję finansową oraz możliwości płatnicze (np. roczne zeznanie PIT za ostatni rok),
- dokumenty dotyczące pomocy publicznej – jeżeli działalność gospodarcza jest nadal prowadzona.

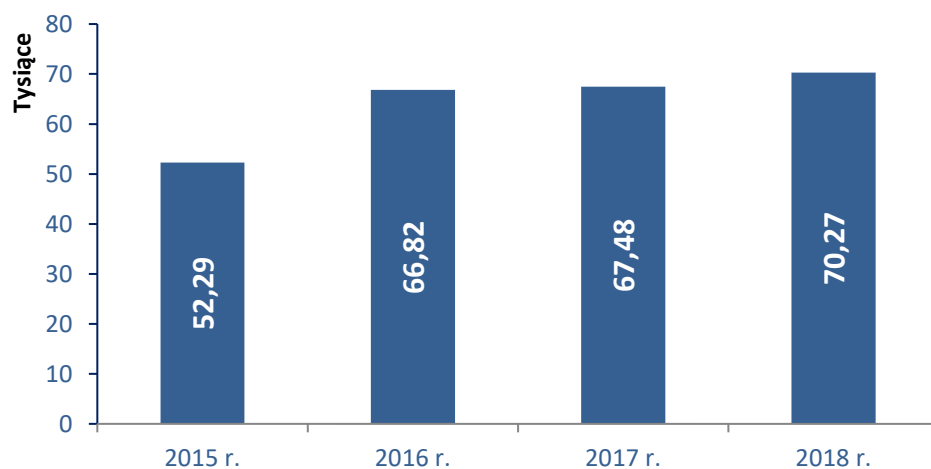
Ważne: Zakres dokumentów, które należy dołączyć do wniosku jest ustalany indywidualnie w zależności od rodzaju prowadzonej działalności i formy opodatkowania.

---

¹ art. 29 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 300)

Liczba wniosków o rozłożenie na raty należności z tytułu składek

Wykres 1 - Wpływ wniosków w latach 2015-2018.

Źródło danych - dane własne ZUS (z aplikacji dziedzinowych).

Obserwowany jest stały wzrost wpływu wniosków o udzielenie ulgi w spłacie zadłużenia. W 2015 r. średni miesięczny wpływ wniosków wyniósł ok. 4,3 tys., w 2016 r. – ok. 5,6 tys., w 2017 r. – ok. 5,6 tys., a w 2018 r. ok. 5,9 tys.

Znaczny wzrost wpływu wniosków w roku 2016 w porównaniu do roku 2015 wynika z możliwości rozkładania na raty od 1 grudnia 2015 r. całości należności z tytułu składek, w tym również składek w części finansowanej przez ubezpieczonych.

W kolejnych latach zwiększająca się liczba wniosków wynika przede wszystkim z:

- promowania tej formy spłaty zadłużenia przez Zakład,
- ograniczenia zakresu wymaganej dokumentacji w sprawach ulg,
- uproszczenia formularzy i języka stosowanego w pismach wychodzących do klientów,
- utworzenia stanowisk doradców ds. ulg i umorzeń.

Doradcy ds. ulg i umorzeń

Na koniec lutego 2019 r. w Zakładzie zatrudnionych było 313 doradców ds. ulg i umorzeń, którzy świadczą swoje usługi w 95 placówkach ZUS. Z doradcą można kontaktować się osobiście oraz telefonicznie. Numery telefonów do doradców znajdują się na stronie internetowej www.zus.pl.

Doradca ds. ulg i umorzeń szuka wspólnie z dłużnikiem rozwiązania problemów związanych ze spłatą należności z tytułu składek. Zadaniem doradców ds. ulg i umorzeń jest m.in.:

- pomoc płatnikom składek w zgromadzeniu i przygotowaniu dokumentów niezbędnych do rozpatrzenia wniosku poprzez wskazanie zakresu wymaganej dokumentacji,
- wydanie i objaśnienie aktualnych druków i formularzy,
- pomoc przy wypełnieniu oświadczeń niezbędnych do rozpatrzenia wniosku.

Na podstawie informacji przedstawionych przez klienta doradca proponuje najdogodniejsze formy uregulowania zobowiązań, dostosowane do indywidualnej sytuacji klienta i jego możliwości finansowych, a także wysokości zadłużenia.

e-Składka

W roku 2018 na zwiększony wpływ wniosków miała wpływ wprowadzona od 1 stycznia tego roku zmiana zasad opłacania składek². Płatnicy opłacają składki jedną wpłatą, która zostaje automatycznie podzielona na wszystkie opłacane ubezpieczenia i fundusze począwszy od najstarszego zadłużenia. Jeśli jednak płatnik wystąpi z wnioskiem o rozłożenie zadłużenia na raty, podpisze z ZUS umowę i będzie terminowo regulował należności, wpłaty będą rozliczane na składki bieżące i na raty. Zadłużony przedsiębiorca, który zawarł z ZUS umowę o rozłożenie zaległości na raty jest traktowany tak, jakby nie miał długów. Nie traci więc prawa do ubezpieczenia chorobowego i może startować w przetargach na zamówienia publiczne.

W trakcie przygotowania do wdrożenia projektu e-Składka w drugiej połowie 2017 r. przeprowadzono przegląd aktywnych kont płatników składek. Zidentyfikowane zostały newralgiczne grupy płatników, dla których nowy system rozliczeń mógł mieć istotny wpływ na prawo do dobrowolnego ubezpieczenia. Dlatego do płatników składek zgłoszonych do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, którzy posiadali zadłużenie z tytułu składek,

---

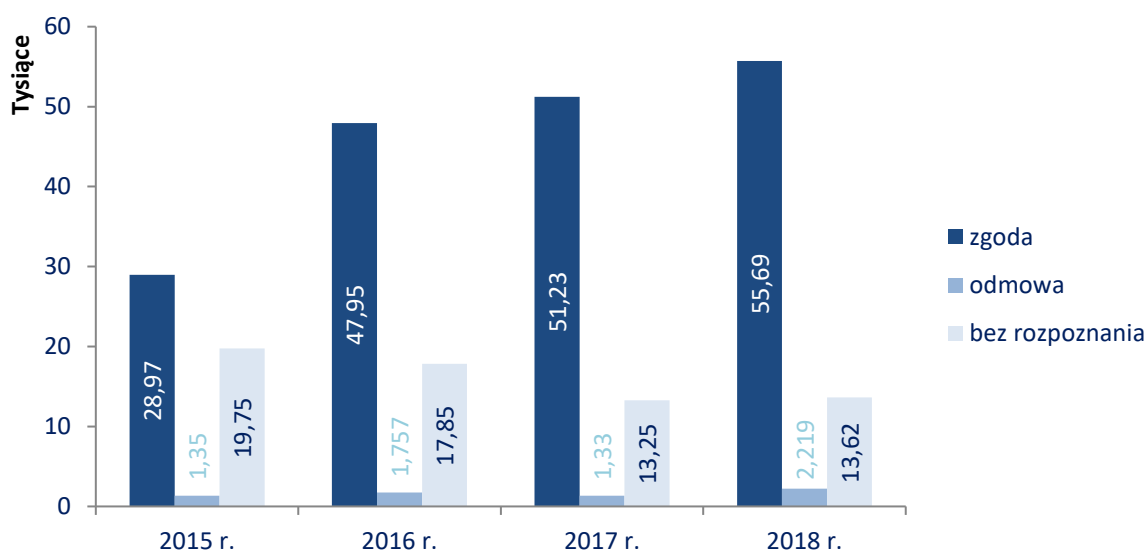
² Art. 43b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 300)

wysłane zostały pisma informujące o wpływie nowego systemu rozliczeń na prawo do np. zasiłku chorobowego. Płatnikom wskazany został sposób rozwiązania problemu poprzez zawarcie układu ratalnego na spłatę istniejących zaległości. Wysłanych zostało ponad 136 tys. listów.

W marcu 2019 r. do ponad 522 tys. płatników, na kontach których wg stanu na koniec grudnia 2018 r. występowało zadłużenie, wysłana została informacja o rozliczeniu wpłat i saldzie. Płatnikom składek dodatkowo przekazana została informacja, że w sytuacji, gdy jednorazowa spłata zadłużenia przekracza ich możliwości finansowe, mogą się skontaktować z doradcą ds. ulg i umorzeń.

Sposób rozpatrzenia wniosków o układ ratalny

Wykres 3 - Liczba wniosków o układ ratalny wg sposobu rozpatrzenia w latach 2015 - 2018.

Źródło danych - dane własne ZUS (z aplikacji dziedzinowych).

Liczba pozytywnie rozpatrzonych wniosków o rozłożenie na raty należności z tytułu składek sukcesywnie rośnie.

Wnioski o udzielenie ulgi pozostawia się bez rozpoznania, m.in. gdy wnioskodawca:

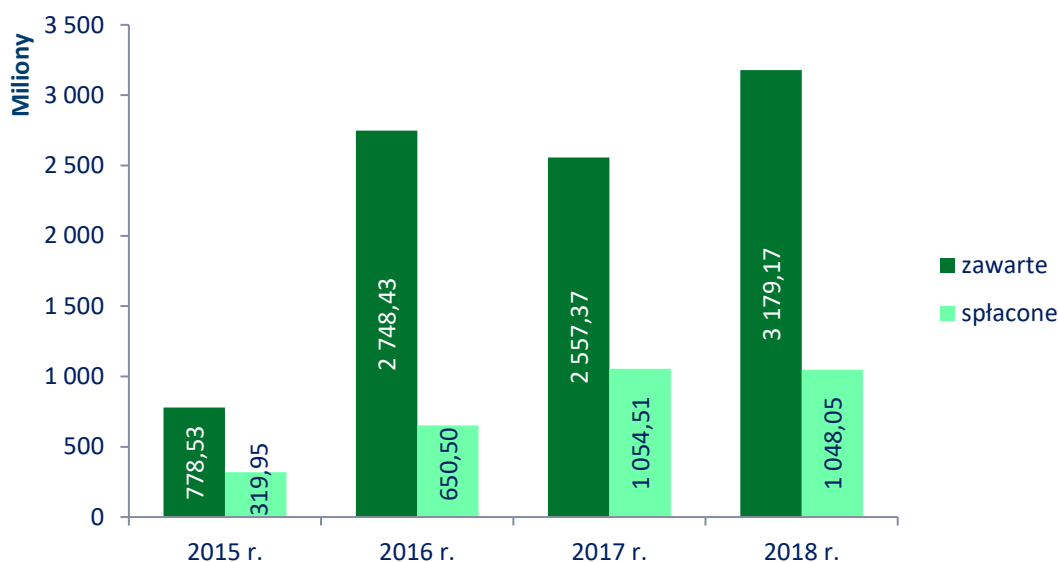
- nie złożył dokumentacji niezbędnej do podjęcia rozstrzygnięcia,

- nie złożył dokumentacji ubezpieczeniowej umożliwiającej ustalenie salda na koncie,
- w terminie 7 dni od dnia, w którym otrzymał wezwanie ZUS, nie opłacił kosztów egzekucyjnych należnych dyrektorowi oddziału, jako organowi egzekucyjnemu lub nie złożył wniosku o rozłożenie ich na raty,
- nie opłaca składek bieżących za okres po dniu złożenia wniosku.

Wskaźnik pozostawianych bez rozpoznania wniosków o rozłożenie na raty, zgodnie z oczekiwaną tendencją, spadał do 2017 r. W roku 2018 nastąpił niewielki wzrost tego wskaźnika. Dążeniem Zakładu jest, aby odsetek spraw pozostawianych bez rozpoznania był coraz mniejszy. Z danych za 2018 r. wynika, że najczęstszą przyczyną nie rozpatrzenia wniosku są braki w dokumentacji niezbędnej do rozpatrzenia sprawy (3848 wniosków) lub nieuregulowanie kosztów egzekucyjnych (3230 wniosków).

Kwota należności objęta układami ratalnymi

Wykres 4 - Kwota zawartych i spłaconych układów ratalnych - ogółem w skali kraju w latach 2015 - 2018.

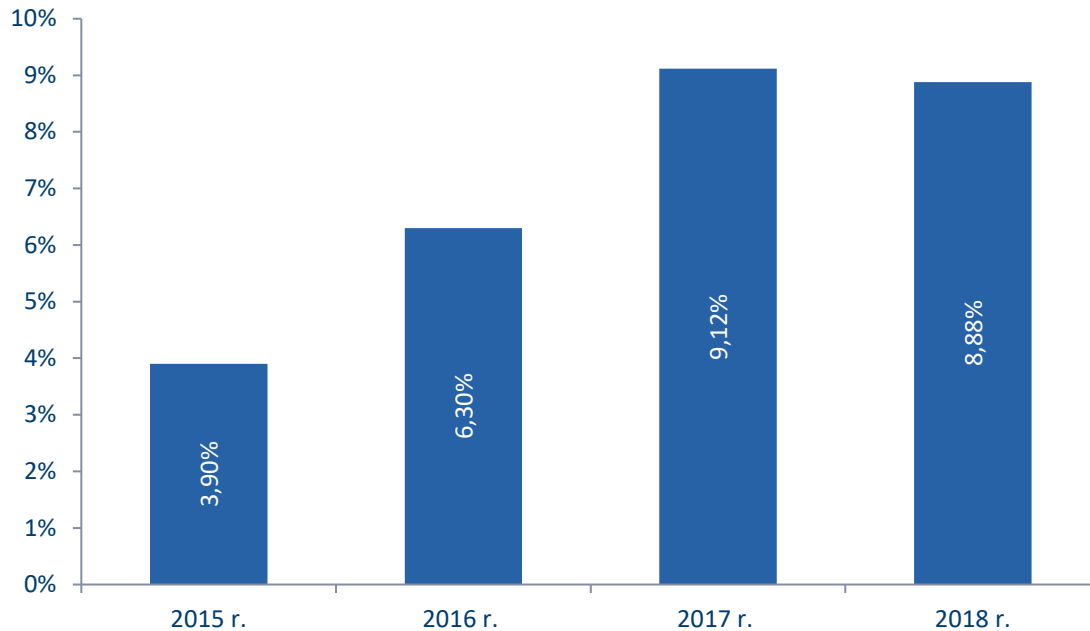

Źródło danych - dane własne ZUS (z aplikacji dziedzinowych).

Obserwowana jest stała tendencja wzrostu stopnia objęcia należności dobrowolnymi formami dochodzenia. W *Strategii Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na lata 2016-2020* ujęto cel szczegółowy „Zwiększenie efektywności realizacji usług i procesów”. Miarą uzyskania

zamierzonego celu był m.in. wskaźnik stopnia objęcia należności dobrowolnymi formami dochodzenia. Obrazuje on liczbę płatników składek, którzy dobrowolnie spłacają swoje zadłużenie.

Wykres 5 - % objęcia płatników dobrowolną formą spłaty w latach 2015 - 2018.

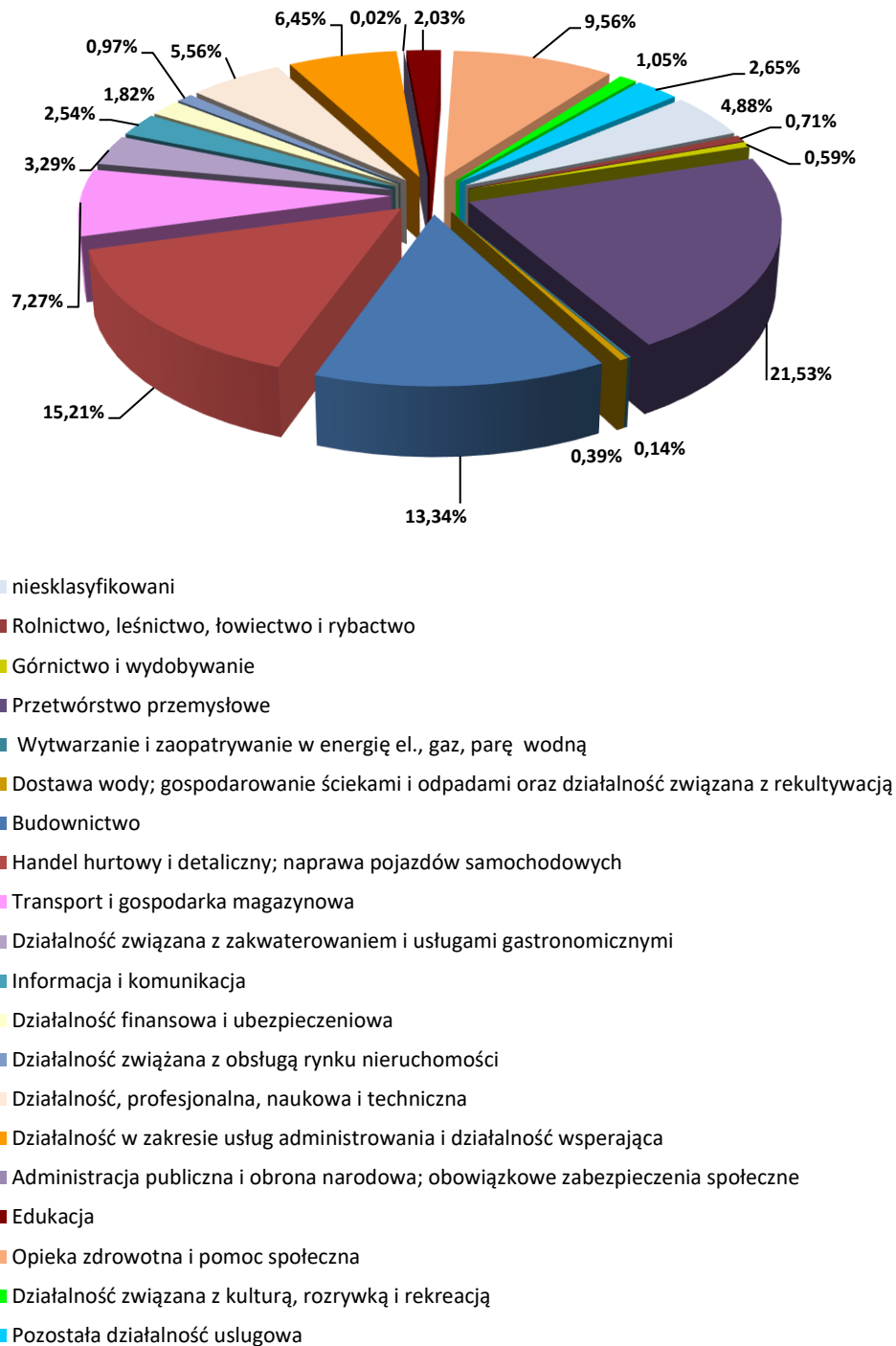
Źródło danych - dane własne ZUS (z aplikacji dziedzinowych).

Bezpośredni wpływ na wartość miernika ma:

- zwiększenie liczby składanych wniosków o układ ratalny,
- jak najniższy poziom wniosków pozostawianych bez rozpatrzenia,
- zwiększenie skali pozytywnie rozpatrzonych wniosków.

Intensyfikacja działań w tych obszarach będzie przekładała się na objęcie zadłużenia dobrowolną formą spłaty należności.

Wykres 5 - Procentowy udział zadłużenia poszczególnych branż w ogólnej kwocie należności objętych układami ratalnymi

Źródło danych - dane własne ZUS (z aplikacji dziedzinowych).

Ponad 50 % należności objętych układami ratalnymi to zadłużenia podmiotów prowadzących działalność w zakresie handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, przetwórstwa przemysłowego oraz budownictwa.

www.zus.pl – Twój przewodnik po ubezpieczeniach społecznych

Portal Statystyczny ZUS - **<https://psz.zus.pl>**